

NASJONALT KARTLEGGINGSSYSTEM FOR SELVMORD

i psykisk helsevern og tværfaglig
spesialisert rusbehandling

UiO : Universitetet i Oslo

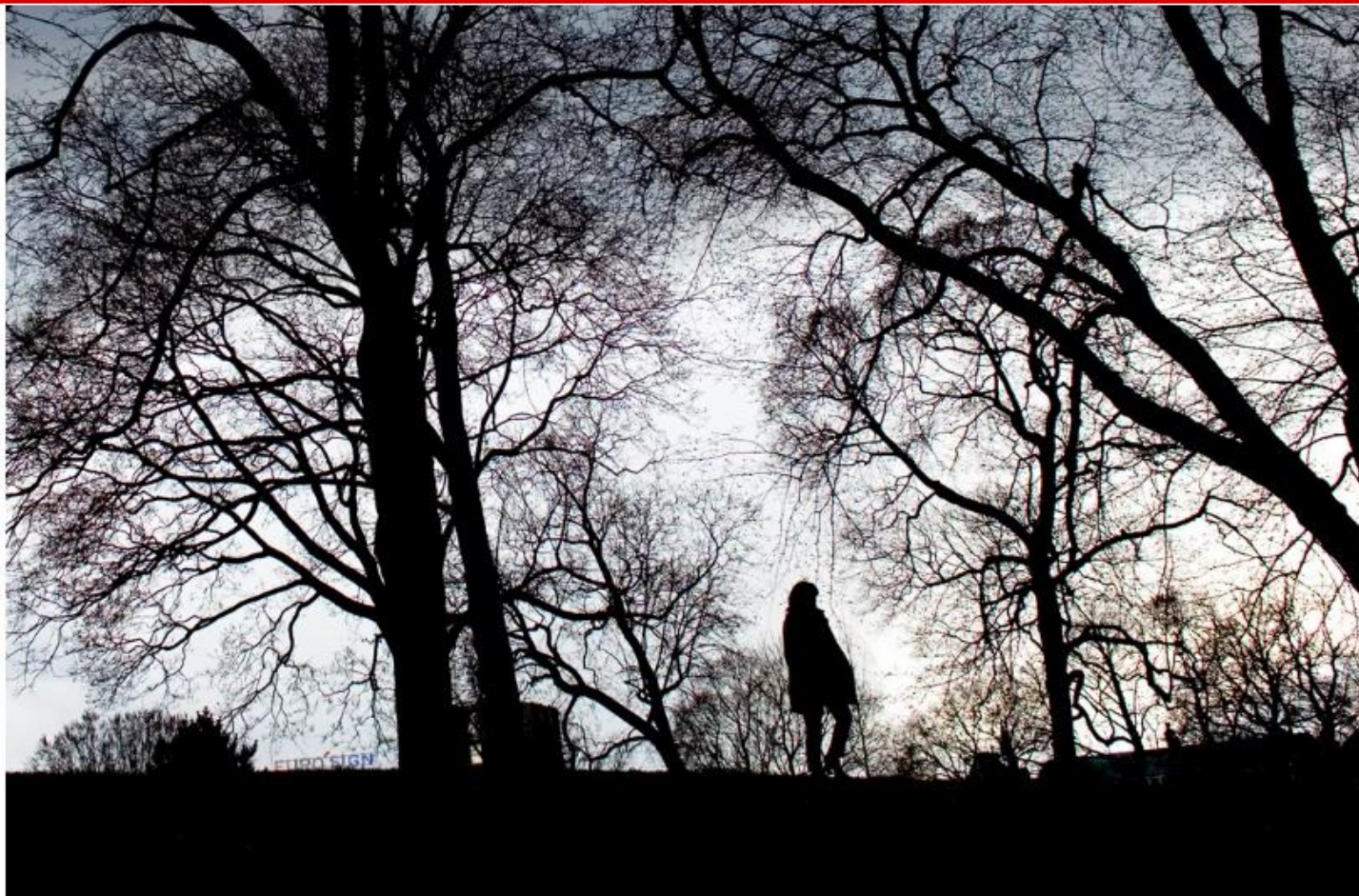

Nasjonalt senter for
selvmordsforskning
og -forebygging

Sentrale utfordringer for forebygging av flere selvmord i tjenestene

Fredrik A. Walby
Forsker / psykologspesialist

Nasjonalt kartleggingssystem for selvmord i PHV og TSB
Nasjonalt senter for selvmordsforskning og –forebygging, UiO

Det var en kraftig økning i antallet selvmord i fjor. Foto: Sara Johannessen Meek / NTB

Sterk økning i antall selvmord og narkotikadødsfall i fjor

I 2023 ble det registrert 693 selvmord i Norge – 70 flere enn året før, melder Folkehelseinstituttet (FHI). Også antallet narkotikadødsfall økte i fjor.

Selvmord i Norge: Antall vs. rater

Antall selvmord 1963 – 2023

FHI

Kilde: Dødsårsaksregisteret, 30 mai 2024

Selvmordsrate per 100 000, 2010 - 2023

FHI

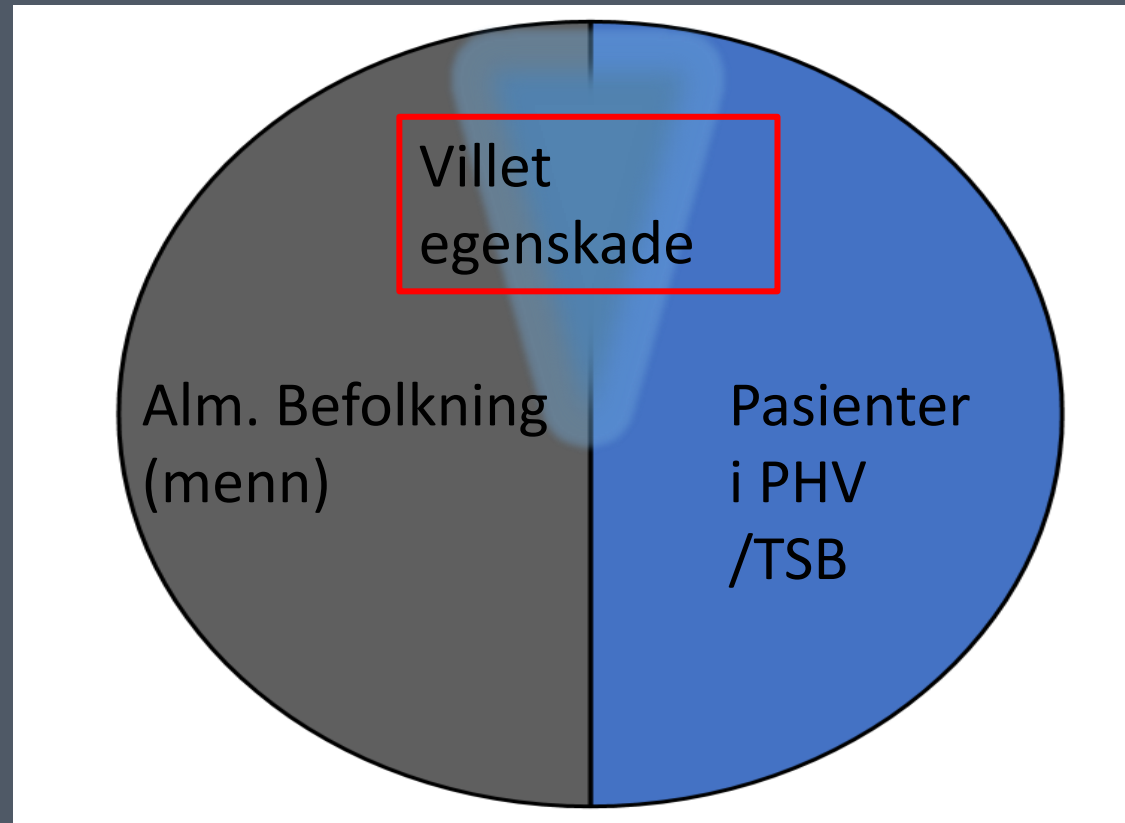
Kilde: Dødsårsaksregisteret, 30 mai 2024

1910 døde pasienter (2018)

- 45 % i kontakt med spesialisthelsetjenester for psykisk helse og rus året før dødsfallet
- Flere menn enn kvinner som døde, men høyere andel kvinner i kontakt
- Psykisk helsevern (87 %) den desidert største sektoren
- To av tre som døde hadde vært innlagt i løpet av det siste året
- Affektive lidelser (32 %) og uspesifikke tilstander (24 %) vanligst

Selvmondsforebygging; 3 sentrale grupper

Hvorfor en retningslinje for selvmordsforebygging i spesialisthelsetjenestene PHV, PHV-BU, TSB?

- Største risikogruppe for selvmord
- Krevende felt,
 - varierende kunnskapsstatus
 - potensiale for svikt i helsehjelpen
 - alvorlig utfall
- Betydelig forebyggingspotensiale

Kartleggingssystemets hensikt og formål

Identifisere og sikre en løpende oversikt over **alle selvmord under og inntil ett år etter kontakt med PHV, TSB, PH-BU og avtalespesialister** innen disse tjenestene.

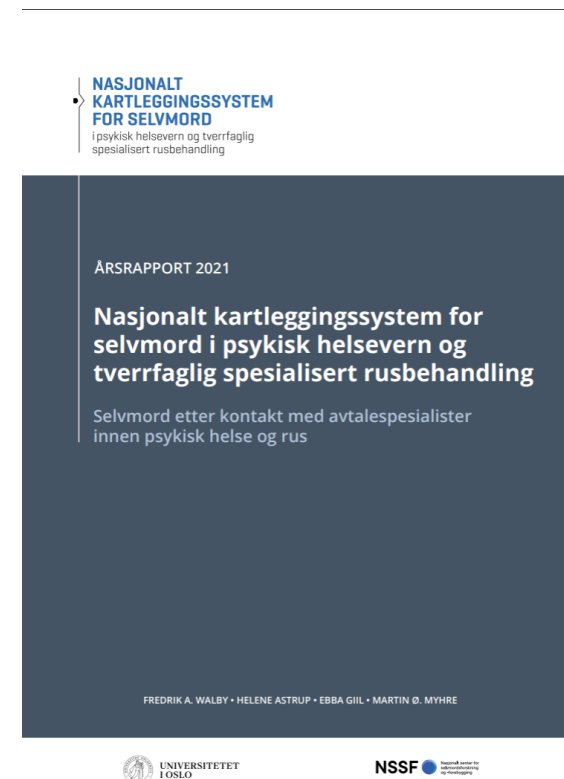

Innhente **systematisk data om pasientene, behandling og omstendigheter ved dødsfallet** for å kunne **utvikle forebyggende tiltak på systemnivå** og på sikt **evaluere virkningen av tiltak**.

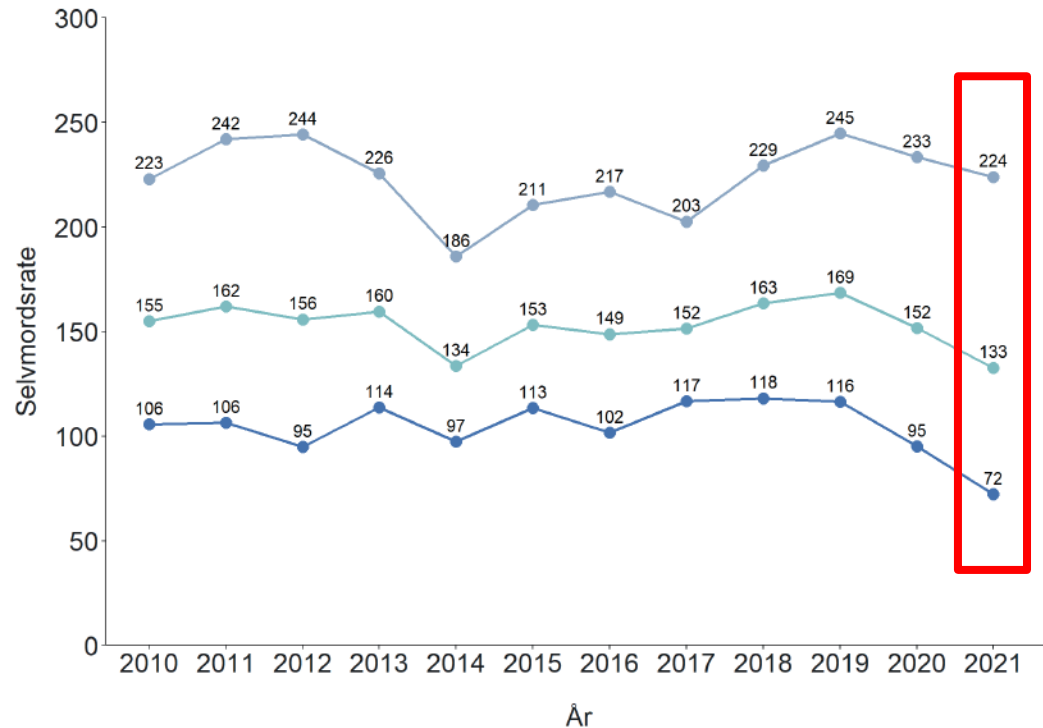
Alle analyser foregår på **gruppenivå** – undersøker **ikke** enkelthendelser

Publiserte rapporter 2018 – 2024

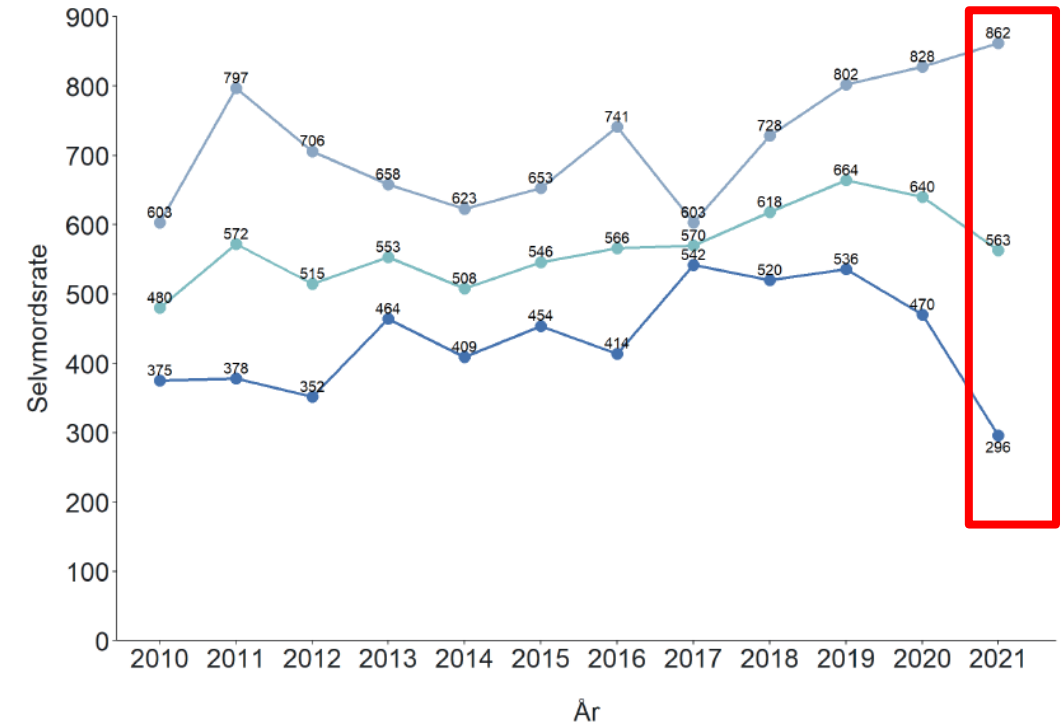

Selvmondsrater PHV: Kontakt med kun poliklinikk vs. minst ett døgnopphold

Figur 2.2.4 Selvmordsrate per 100 000 pasienter i kontakt med PHV-V poliklinikk det siste året, 2010–2021

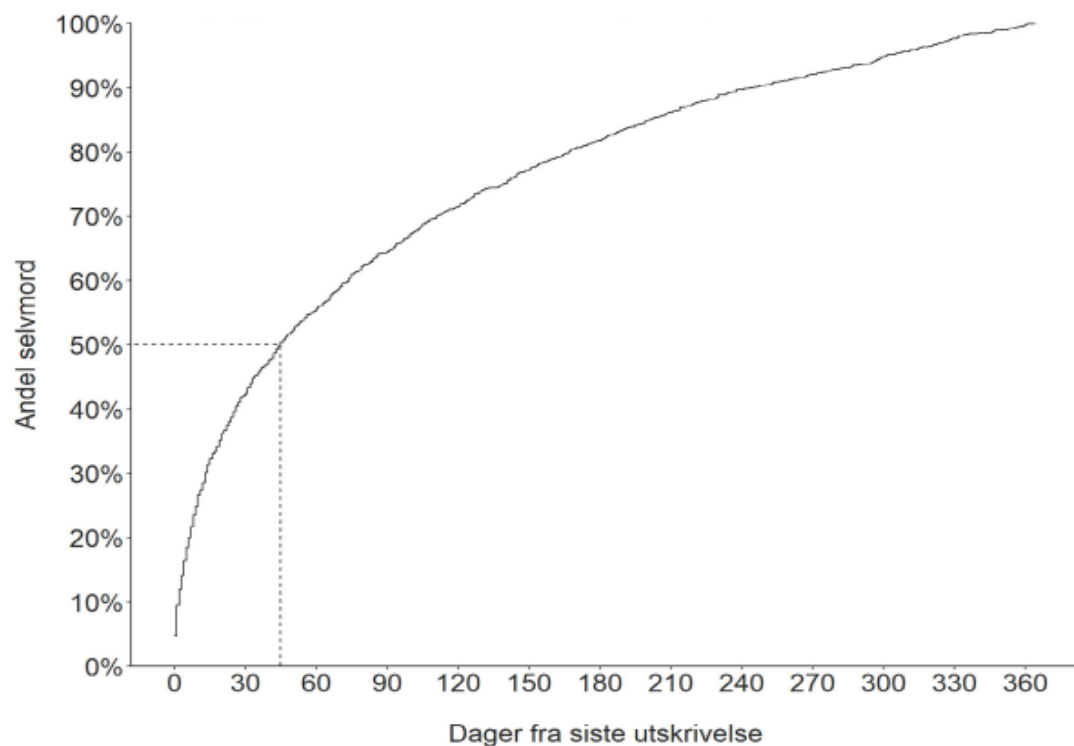

Figur 2.2.6 Selvmordsrate per 100 000 pasienter med minst ett døgnopphold i PHV-V det siste året, 2010–2021

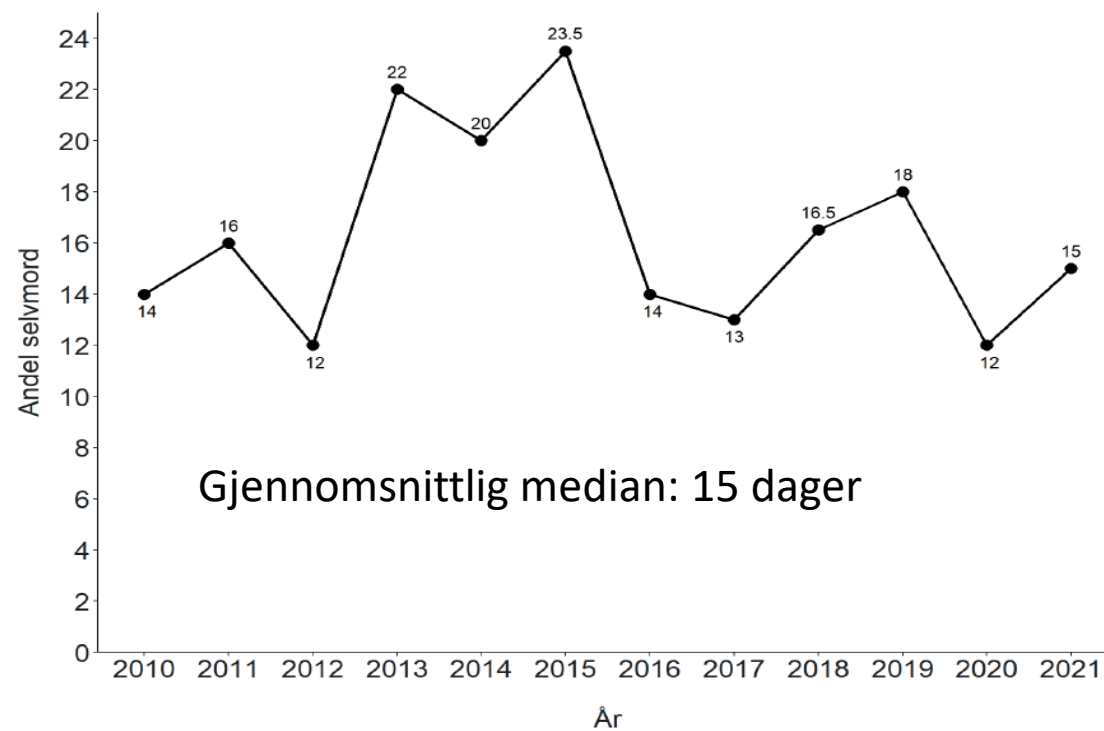

Selv mord etter utskrivelse: høy risiko på kort tid

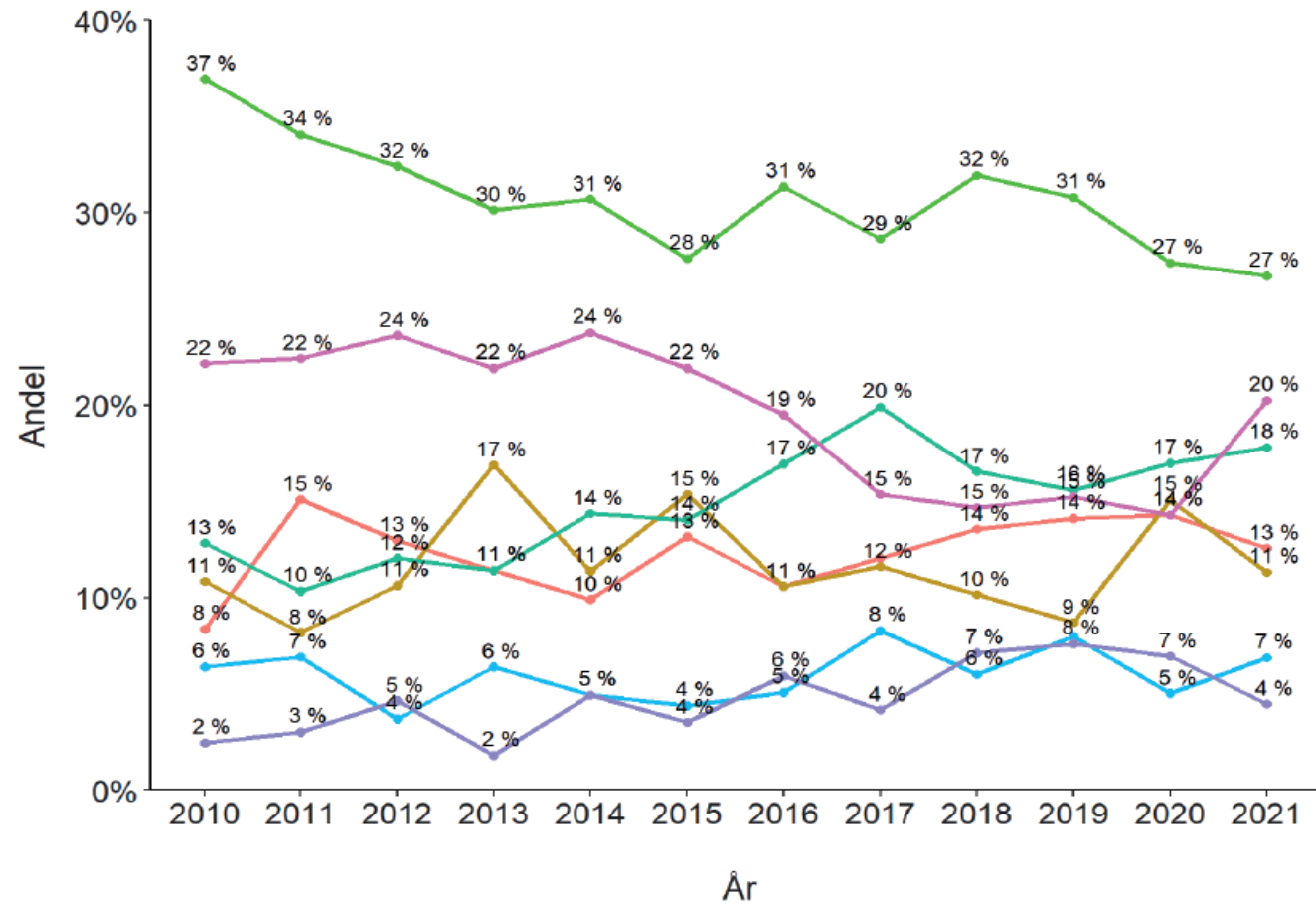
Figur 2.2.12 Dager fra siste utskrivelse til selvmord blant personer med minst ett døgnopphold i PHV-V det siste året, 2010–2021 (n=1509)

Figur 2.2.13 Dager fra siste utskrivelse til selvmord blant personer som døde i løpet av de første 90 dagene etter utskrivelse og med minst ett døgnopphold i PHV-V det siste året, 2010–2021 (n=973)

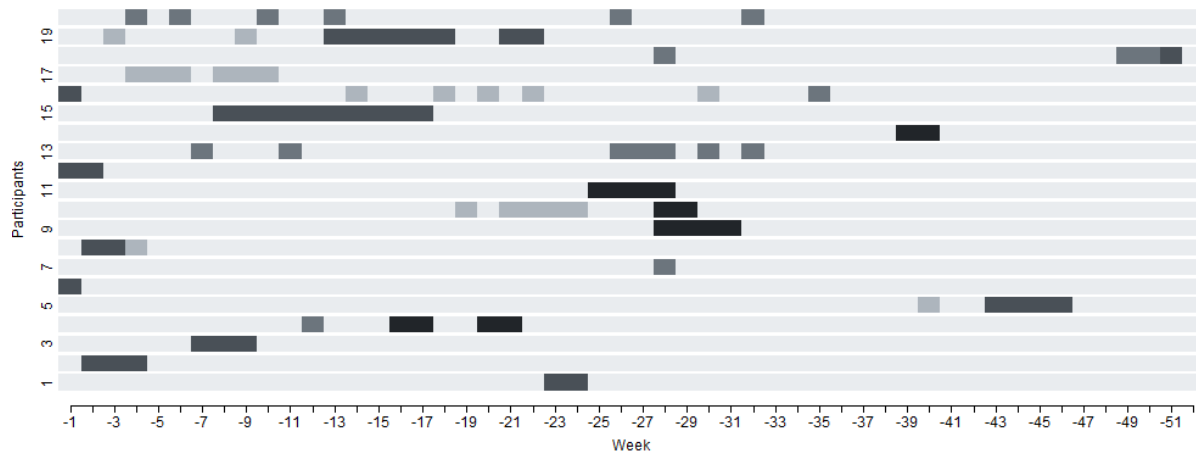
Figur 2.2.11 Hoveddiagnoser ved siste kontakt (i alle sektorer), blant personer i kontakt med PHV-V det siste året før selvmord, 2010–2021 (n=2825)

- Skadelig bruk og avhengighet (F1)
- Psykoselidelser (F2)
- Affektive lidelser (F3)
- Angst og belastningslidelser (F4)
- Personlighetsforstyrrelser (F6)
- F0, F5, F8, F9
- Uavklarte tilstander (Z, R, F99, ingen diagnose)

- Affektive tilstander
- «Lettere» og som regel behandlingsbare tilstander
- Høy andel uavklarte tilstander.....

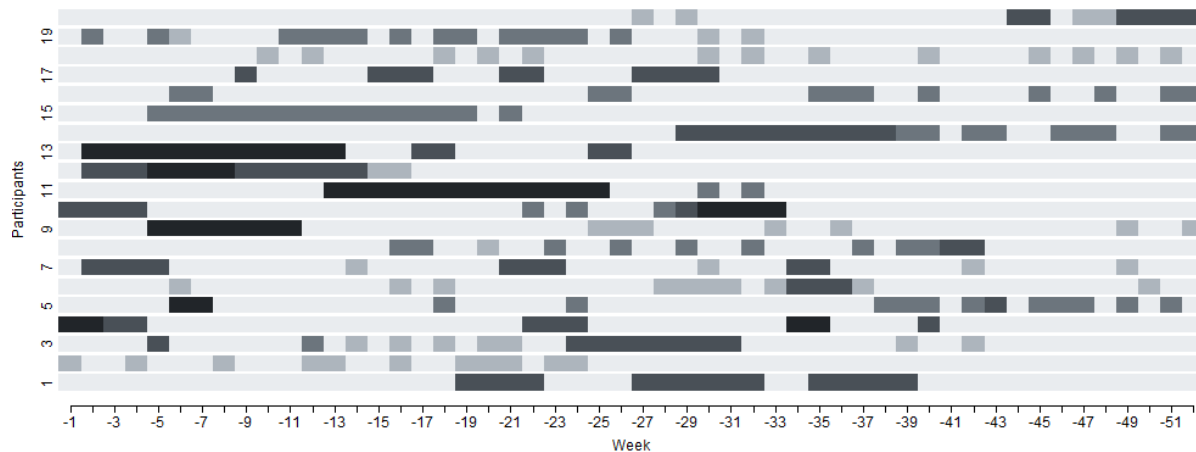
(1) Brief Contact

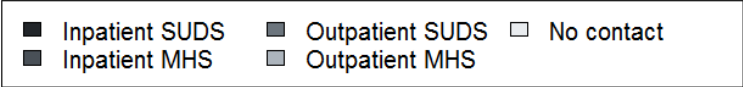
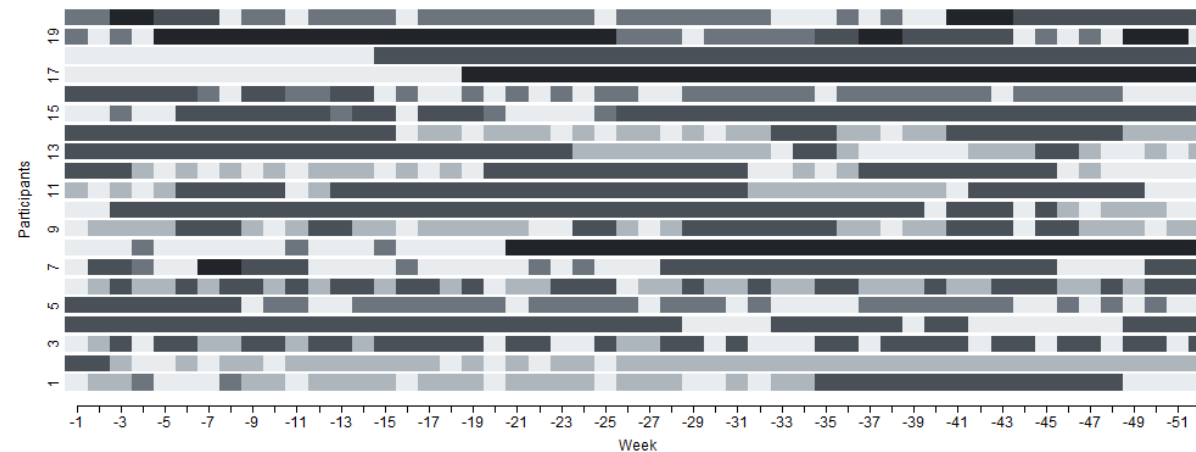
(2) Regular Contact

(3) Intermittent Contact

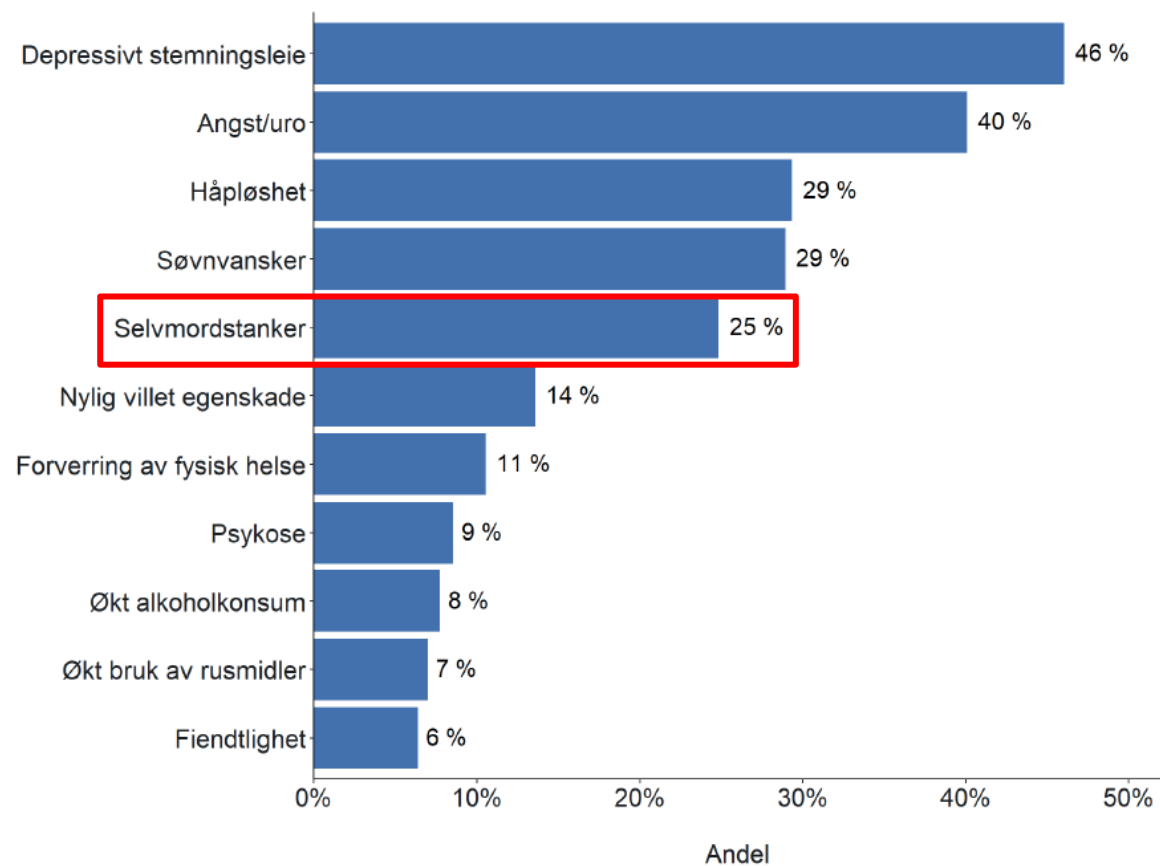
(4) Continuous Contact

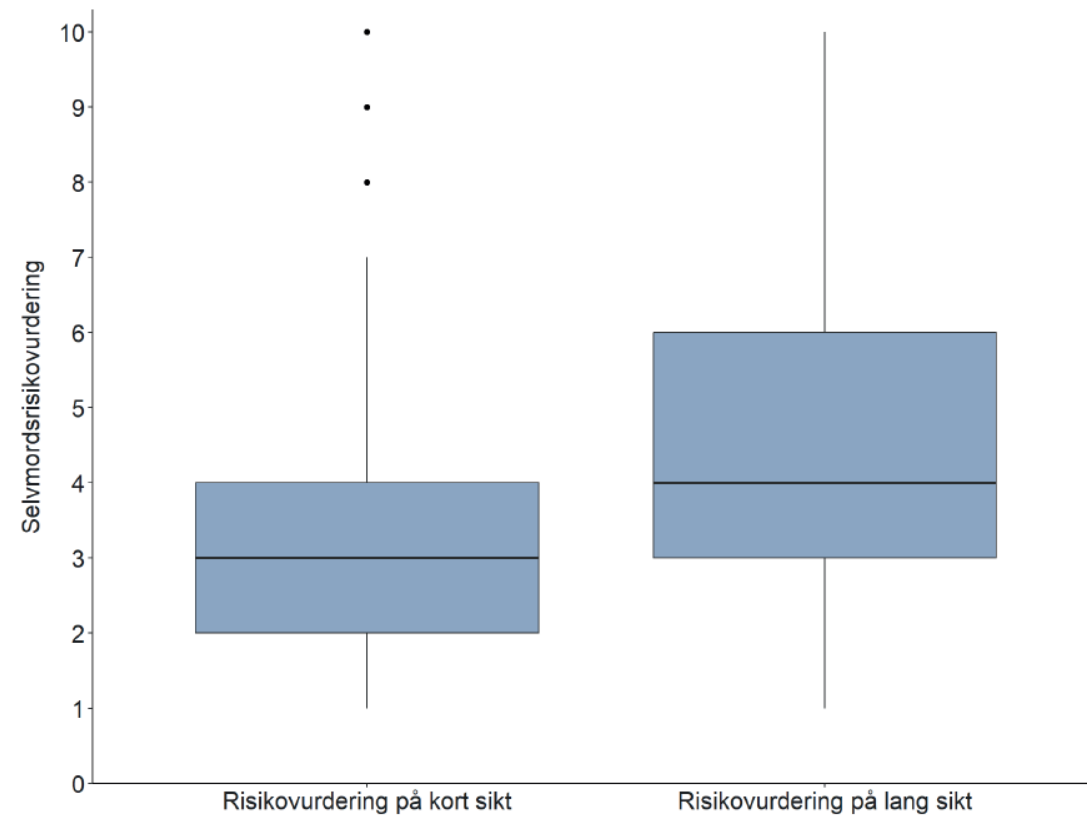
Trajectories of Service Contact before Suicide in People with Substance Use Disorders—A National Register Study

Martin Ø. Myhre , Fredrik A. Walby , Jørgen G. Bramness , and Lars Mehlum

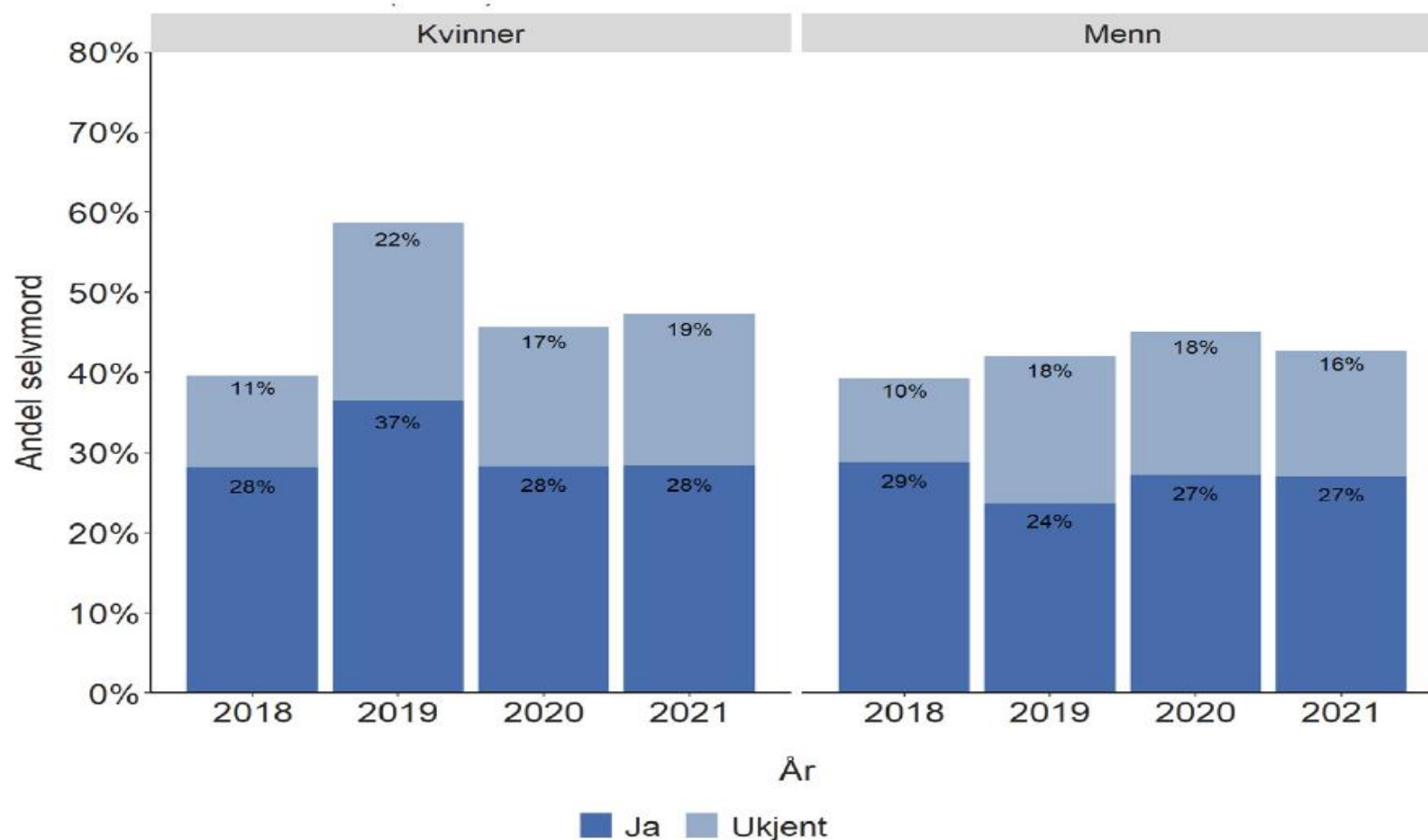
Figur 2.2.30 Symptomer ved siste kontakt (i alle sektorer), blant personer i kontakt med PHV-V det siste året før selvmord, 2018–2021 (n=958)

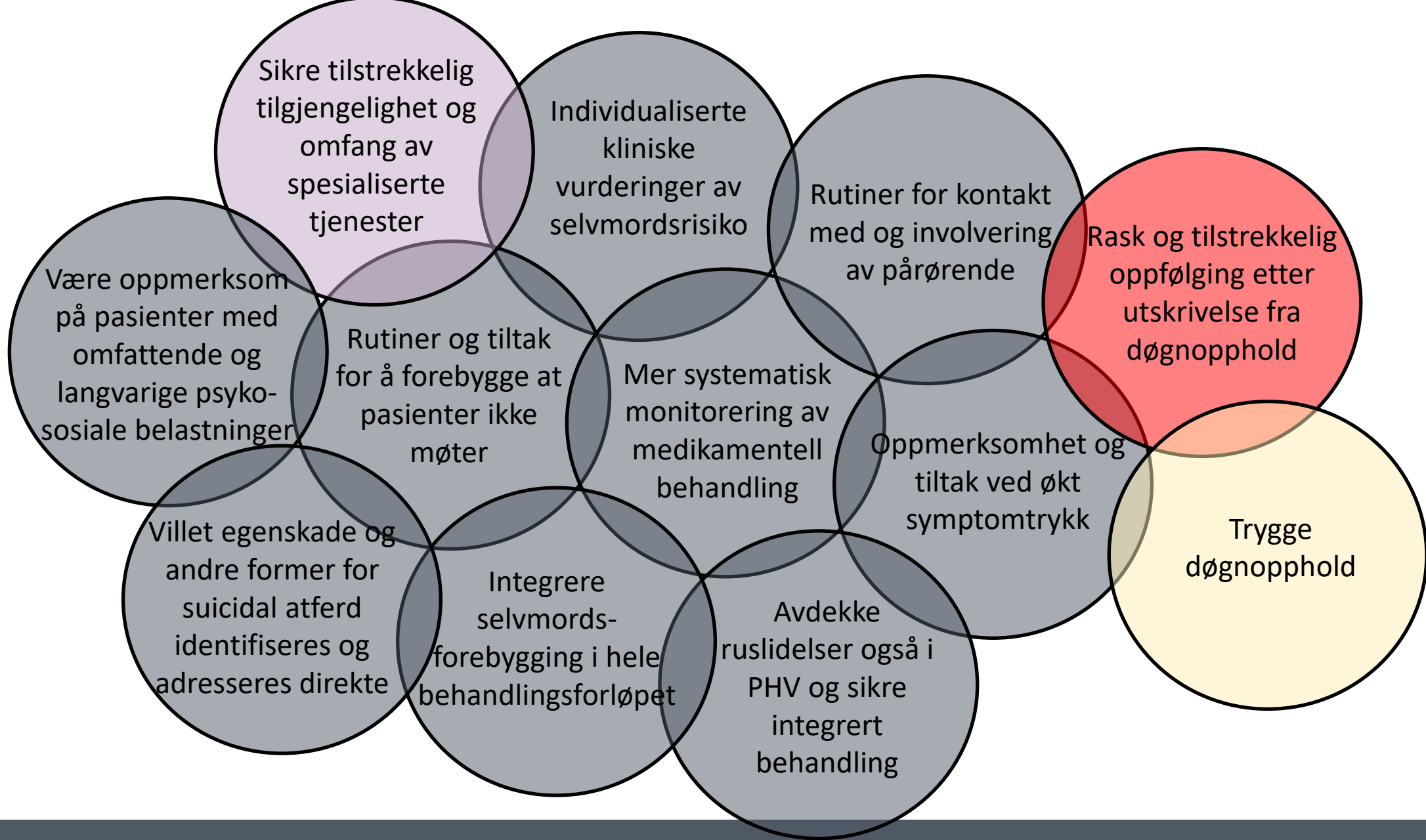

Figur 2.2.31 Selvmordsrisikovurdering ved siste kontakt (i alle sektorer), blant personer i kontakt med PHV-V det siste året før selvmord, 2018–2021 (n=776)

Kriseplan kjent i tjenesten ved siste kontakt med PHV før selvmord 2018-2021

Selvmordsforebygging i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)

Nasjonal faglig retningslinje

Først publisert: 15. april 2024
Siste faglige endring: 15. april 2024

Selvmordsforebygging i psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling (TSB)

- 1 Bakgrunn, metode og prosess
- 2 Virksomhetens ansvar og oppgaver innen forebygging av selvmord
- 3 Kompetanse, opplæring og veiledning
- 4 Klinisk vurdering og behandling av suicidalitet
- 5 Særskilte forhold ved døgntilrettelagt behandling
- 6 Planlegging av overganger, utskrivning og oppfølging etter utskrivning

Noen utfordringer i implementeringsarbeidet

- Ledelse og systemperspektiver vs. individuell klinisk fokus
- Intervensjon vs. risikoaversjon
 - Mindre bekymring, mer hjelp
 - NB: Implementering i TSB
- Samhandling i overganger mellom enheter og systemer (utskrivning døgn)
- Systematisk bruk av sikkerhetsplan
- Sikre evaluering
- Øke kunnskapsbasering (og forskning)

Hvorfor mye bekymring for selvmord i PHV?

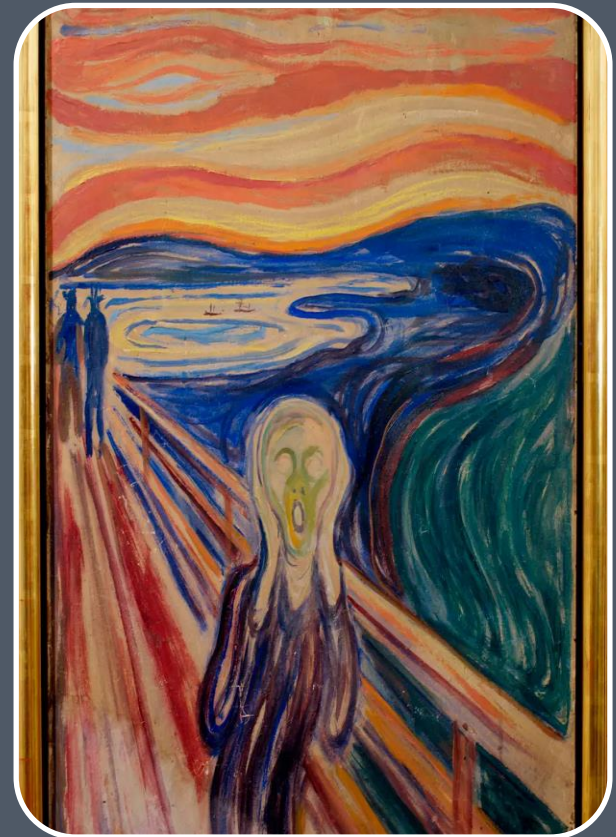

Selvmord er vanligste alvorlige pasientsikkerhetshendelse i PHV.

> 300 selvmord i året.

Alltid overraskende!

Alvorlig belastning for etterlatte og nettverk, men også for helsepersonell mm.

UNIVERSITETET
I OSLO

NSSF

Nasjonalt senter for
selvmordsforskning
og -forebygging

13. nasjonale konferanse om selvmordsforskning og -forebygging

Angst, skam og unnvikelse:
Hvordan bedre systematikken i selvmordsforebygging?

www.nasjonal-selvmordsforebyggingskonferanse.no

4.-5. september 2025 | Quality Hotel Expo, Fornebu

Save the
date!

Kartleggingssystemet

| Samarbeidspartnere | Takk til:

Fredrik A. Wlalby
Prosjektleder

Helene Astrup
Rådgiver

Sissel M. Belanger
Rådgiver

Martin Ø. Myhre
Stipendiat, rådgiver (20 %)

Ebba Giil
Rådgiver (i permisjon)

www.uio.no/kartleggingssystemet

@NSSFKartlegging

www.selvord.no

Norsk Pasientregister (NPR) Dødsårsaksregisteret (DÅR)

National Confidential Inquiry into Suicide and Homicide by People with Mental Illness (NCISH)

Publikasjoner og kunnskapsressurser

<https://www.med.uio.no/klinmed/forskning/sentre/nssf/kartleggingssystemet/publikasjoner/>

UNIVERSITETET
I OSLO

Det medisinske fakultet

Nasjonalt senter for selvmordsforskning og -forebygging

☰ Meny

← Kartleggingssystemet

[English version
of this page](#)

Publikasjoner og kunnskapsressurser

Aktuelt

Registrering av
selvmord

FAQ

**Publikasjoner og
kunnskapsressurser**

Om systemet

For etterlatte

Kontakt
Kartleggingssystemet

Publikasjoner

Rapporter →

Artikler →

Bokkapitler →

Presentasjoner →

Kunnskapsressurser

PowerPointer →

Infografikker →

Filmer og opptak →

Podkaster →

Annet materiell →

www.selvmord.no